

تحقیقی پیرامون دانش آموزان ممتاز استان اصفهان

معرفی مقاله

نوشته: محمد شعبانی

این گزارش نتیجه نظرخواهی از ۵۸ نفر از دانش آموزان ممتاز دبیرستانهای استان اصفهان می‌باشد که در مسابقه درسی دهه فجر ۱۳۶۴ در بین ۱۸۰۰ نفر از دانش آموزان ممتاز این استان رتبه‌های برتر را به دست آورده‌اند. این نظرخواهی در مراسم اعطاء جوایز به این دانش آموزان در تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ به عمل آمده و نتیجه آن توسط اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان برای درج در فصلنامه ارسال گردیده است.

نظرخواهی از این گونه دانش آموزان، که نقاط قوت و ضعف آموزش و پرورش را بهتر و زودتر درک می‌کنند، می‌تواند برای برنامه‌ریزان، مسئولان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت مفید باشد. نتیجه این نظرخواهی، صرف‌نظر از نارساییهایی که ممکن است داشته باشد، در فصلنامه درج می‌گردد تا به علل و زمینه‌های پیشرفت این گونه دانش آموزان توجه بیشتری بشود؛ و در برنامه‌ریزیهای آموزش و پرورش از نتایج این نظرخواهیها استفاده بعمل آید.

این پژوهش توسط برادر محمد شعبانی دبیر دبیرستانهای اصفهان انجام گرفته که ضمن ابراز تشکر و آرزوی توفیق برای ایشان، از علاقه و توجه مسئولان آموزش و پرورش استان اصفهان نسبت به فصلنامه و نسبت به ارتقاء سطح علمی دانش آموزان نیز تشکر و قدردانی می‌نماید.

«فصلنامه»

اداره آموزش و پرورش استان اصفهان به منظور برقراری رقابت سالم بین دانش آموزان ممتاز سال اول تا سوم کلیه رشته‌های دبیرستانی (فرهنگ و ادب، اقتصاد اجتماعی، ریاضی، فیزیک، و تجربی)، تصمیم گرفت مسابقه‌ای درسی برگزار نماید. این مسابقه در دهه فجر ۱۳۶۴ برگزار شد که ۱۸۰۰ نفر از دانش آموزان در آن شرکت نموده و به سوالات مطروحه پاسخ دادند، و پس از مشخص شدن نفرات برتر این مسابقه در تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ طی مراسمی که با حضور مسئولان اداره کل آموزش و پرورش اصفهان، والدین دانش آموزان، دبیران، مدیران و جمعی از صاحب نظران آموزش و پرورش در محل دبیرستان هراتی تشکیل گردید جوایزی به ایشان اعطاء گردید.

در همین مراسم بود که پیرامون زندگی، نظریات، گذراندن اوقات فراغت و ... این دانش آموزان ممتاز تحقیقی از ایشان به عمل آمده که مقاله حاضر در برگیرنده نتیجه این تحقیق می باشد.

۱ - مراحل تحقیق

الف - تعریف موضوع: توجه بنظریات دانش آموزان ممتازی که یا هوش بیشتر دارند و یا بر کار هستند، به محققان، طراحان و برنامه ریزان آموزشی امکان خواهد داد که با مطالعه دقیق و ارزش سنجی لازم از نظام فعلی آموزش و پرورش در صدد رفع نواقص و معایب آن برآمده و نقاط قوت آنرا نیز مد نظر قرار دهند. همچنین اطلاع از ویژگیهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی این دانش آموزان میتواند برای آنها مفید باشد.

ب - علت انتخاب این تحقیق: بسیاری براین باورند که اکثریت دانش آموزان ممتاز از قشر مرفه یا متوسط جامعه بوده و رابطه مستقیمی بین وضع اقتصادی و پیشرفت درسی وجود دارد. عده‌ای نیز معتقدند که این قبیل دانش آموزان از مؤسسات خصوصی بیشتر بهره میبرند و همین امر عامل مؤثر در پیشرفت درسی آنهاست. اهداف و ایده‌آهای آنها نیز مورد نظر بعضی از مریبان است.

ج - پیش فرضها و ارانه مسائل:

۱ - بین میزان تحصیلات والدین با پیشرفت درسی دانش آموزان رابطه مستقیمی برقرار

است.

۲ - دانش آموزان ممتاز، هم میتوانند از هوش بیشتری برخوردار بوده و هم پر تلاش و

کوشش هستند.

۳ - فرزند اول و دوم و ... بودن خانواده تا حدودی در پیشرفت تحصیلی دانش آموز مؤثر

است.

۴ - خانواده‌های متوسط و مرفه در مقام مقایسه با سایر خانواده‌ها فرزندان اهل مطالعه بیشتری دارند.

۵ - در صورتیکه دانش‌آموزان ممتاز در یک مدرسه با هم مشغول تحصیل باشند. رقابت بین آنها. عاملی جهت بوجود آمدن ابتکار، اختراع و خلاقیت و ... خواهد شد. البته عده‌ای نیز این نظریه را رد می‌کنند.

۶ - دانش‌آموزان ممتاز غالباً در رشته مورد نظر خویش بتحصیل ادامه می‌دهند.

۷ - غالب مردم معتقدند وراثت عامل مهمی در مورد ممتاز بودن و پیشرفت درسی دانش‌آموزان است.

۸ - نظر عده‌ای از اولیاء دانش‌آموزان بر اینست که مؤسسات آموزشی خصوصی عامل کسب موفقیت دانش‌آموزان ممتاز است.

۹ - بسیاری از مریبان معتقدند نحوه گذراندن اوقات فراغت دانش‌آموزان ممتاز وضعیف با یکدیگر متفاوت است.

۱۰ - اغلب اولیاء دانش‌آموزان معتقدند علت ممتاز شدن بسیاری از دانش‌آموزان دبیرستانها استفاده بیشتر از امکانات آموزشی و همچنین وجود دبیران مجرب این آموزشگاههاست.

۱۱ - نحوه روش تدریس میتواند عامل مهمی در موفقیت دانش‌آموزان ممتاز باشد.

۱۲ - از جمله عوامل موفقیت و ممتاز شدن بسیاری از دانش‌آموزان اهداف و ایده‌آلهای آنها میباشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

روش تحقیق

تعریف روش: روش، استدلالی است که بکمک آن ما افکار خود را بنحو صحیح و برای شناخت حقیقت و برکناری از خطا بکار می‌بریم. روش این تحقیق پرسشنامه‌ای بود که با تعداد ۱۸ سؤال بسته و سه سؤال باز صورت گرفت و چون این روش هزینه زیاد در بر نخواهد داشت و به نیروی انسانی بیشتری نیازمند نیست، آنرا مفیدتر و بهتر دانستیم.

موانع و مشکلات: برای انجام این قبیل تحقیقات وجود عده‌ای که بتوانند هر چه سریعتر آنرا بیابان رسانده و اعلام نتیجه کند ضروری است ولی چون تنها توسط نگارنده صورت گرفته، تجزیه و تحلیل تحقیق مدتی بدرازا کشیده شده است. همچنین پیش‌بینی نموده بودیم که در موقع انجام تحقیق حداقل ۸۰ نفر از دانش‌آموزان ممتاز در محل برگزاری تحقیق حضور یابند ولی بیش از ۵۸ نفر حضور نیافتند.

۲ - سؤالات پرسشنامه و تحلیل داده‌های آن

سؤال یک: میزان تحصیل پدر:

الف - فوق لیسانس و بالاتر، ب - لیسانس، ج - دیپلم، د - کمتر از دیپلم، ه - بیسواد
در پاسخ باین سؤال ۲۴ درصد پدران فوق لیسانس و بالاتر بودند و ۳۳ درصد آنها لیسانسیه ۱۶ درصد دیپلم و ۱۶ درصد نیز کمتر از دیپلم مدرک داشته و ۹ درصد پدران نیز بیسواد بوده‌اند. در اینجا نقش میزان تحصیلات پدر در موفقیت فرزند را نشان میدهد.

سؤال دو: میزان تحصیل مادر:

الف - فوق لیسانس و بالاتر، ب - لیسانس، ج - دیپلم، د - کمتر از دیپلم، ه - بیسواد.
۵ درصد مادران دانش‌آموزان ممتاز فوق لیسانس و بالاتر بوده و ۲۱ درصد آنها لیسانسیه، ۲۶ درصد دیپلمه، ۳۸ درصد آنها کمتر از دیپلم و ۱۲ درصد مادران دانش‌آموزان ممتاز نیز بیسواد بوده‌اند.

در این قسمت نیز اغلب مادران دانش‌آموزان ممتاز دارای تحصیلاتی بوده که از دیپلم

بیابا هستند.

سؤال سه: چند برادر و خواهر غیر از خود دارید:

الف - دو نفر، ب - سه نفر، ج - ۴ نفر، د - ۵ نفر و بیشتر ۳۱ درصد دانش‌آموزان ممتاز پاسخ داده‌اند که غیر از خود دو نفر خواهر یا برادر دارند و ۳۱ درصد آنها نیز غیر از خویش ۳ نفر خواهر و برادر داشته و ۱۴ درصد چهار نفر و ۲۱ درصد نیز پاسخ داده‌اند که غیر از خود ۵ نفر و بیشتر خواهر و برادر دارند. رویهم‌رفته اغلب این دانش‌آموزان از خانواده‌های کم‌اولاد بوده و میتوان چنین فرض نمود که رابطه‌ای بین کم‌اولادی و ممتاز شدن وجود دارد.

سؤال چهار: فرزند چندم خانواده هستید؟

الف - اول، ب - دوم، ج - سوم و بیشتر، د - آخرین. ۳۳ درصد آنها فرزند اول خانواده بوده‌اند و ۲۴ درصد فرزند دوم خانواده و ۱۹ درصد فرزند سوم و بیشتر بوده و ۲۲ درصد نیز فرزند آخر خانواده بوده‌اند. سیر نزولی در رابطه با ممتاز شدن، قابل بررسی در این تحقیق است زیرا ۳۳ درصد فرزندان اول و ۲۲ درصد فرزند آخر نشانه موفقیت فرزندان اول را می‌رساند.

سؤال پنج: آیا از والدین خود در پیشبرد تحصیل خویش کمکی میگیرید:

الف - بلی، ب - بعضی اوقات، ج - بعضی از دروس، د - خیر. ۱۲ درصد از آنها از والدین خود در پیشبرد تحصیل خویش کمکی می‌گرفته‌اند و ۲۶ درصد آنها بعضی اوقات از والدین کمک گرفته و ۲۲ درصد نیز معتقد بودند که بعضی از دروس خویش را از یاری والدین

خویش بهره‌مند شده‌اند و ۴۰ درصد نیز هیچگونه کمکی از والدین خود دریافت ننموده‌اند.
سؤال شش: موفقیت خود را تا چه حد وابسته بنحوه تدریس دبیران خود میدانید؟
الف - بسیار زیاد، ب - زیاد، ج - کم، د - اصلاً مؤثر نمیدانم.

در پاسخ به سؤال فوق ۱۹ درصد دانش‌آموزان معتقدند که موفقیت ایشان وابستگی زیادی بنحوه تدریس دبیران خود دارد و ۶۷ درصد نیز نحوه تدریس دبیران را زیاد مؤثر دانسته و ۱۴ درصد از ایشان نحوه تدریس دبیر در موفقیت خود را کم و هیچیک از آنها نیز اثر نحوه تدریس دبیر را کم ندانسته‌اند و همین امر نشانگر فعالیت و زحمت طاقت‌فرسای دبیران آنان است.

سؤال هفت: معدل سال پنجم - ابتدائی - سوم راهنمائی و معدل ثلث دوم خود را بترتیب بنویسید:

در مورد معدل سال پنجم، دانش‌آموزان اینگونه پاسخ داده‌اند، ۶۵ درصد از آنها معدل ۱۹ بیلا داشته و ۱۶ درصد آنها بین ۱۹ تا ۱۸/۵ و ۱۹ درصد نیز باین سؤال پاسخ نداده‌اند. معدل سال سوم آنها: ۶۷ درصد آنها معدل سال سوم راهنمائی ایشان ۱۹ بیلا و ۱۰ درصد معدل بین ۱۹ تا ۱۸/۵ و ۷ درصد نیز معدل کمتر از ۱۸ داشته و ۱۶ درصد نیز باین قسمت پاسخ نداده‌اند.

معدل ثلث دوم - ۷۹ درصد دانش‌آموزان ممتاز معدل بالای ۱۹ و ۹ درصد بین ۱۹ تا ۱۸/۵ و معدل ۷ درصد نیز بین ۱۸/۵ تا ۱۸ بوده و ۵ درصد نیز باین قسمت پاسخی نداده‌اند.

سؤال هشت: آیا در مؤسسات آموزشی خصوصی نیز شرکت میکنید؟

الف - بلی، ب - بعضی از دروسم را، ج - فقط یک درسم را، د - خیر. ۵ درصد دانش‌آموزان پاسخ داده‌اند که در مؤسسات خصوصی نیز شرکت میکنند و ۲ درصد از آنها بعضی از دروسشان را شرکت میکرده و ۱۲ درصد از آنها فقط یک درس خود را در مؤسسات آموزشی آموزش دیده‌اند و ۸۱ درصد دانش‌آموزان نیز پاسخ داده‌اند که در مؤسسات خصوصی شرکت نمیکنند.

سؤال نه: اگر در مؤسسات آموزشی خصوصی شرکت میکنید سالیانه حدود چند هزار ریال خرج میکنید؟

الف - پنجاه هزار ریال، ب - پنجاه هزار و یک تا صد هزار ریال، ج - صد هزار و یک تا صد و پنجاه هزار ریال، د بیش از دویست هزار ریال. ۱۲ درصد دانش‌آموزان سالیانه تا پنجاه هزار ریال در مؤسسات خصوصی خرج میکرده و ۲ درصد نیز پاسخ داده‌اند که سالیانه بیش از دویست هزار ریال صرف آموزش خویش در مؤسسات خصوصی می‌نموده و ۸۶ درصد دانش‌آموزان نیز از پاسخ دادن باین سؤال خودداری نموده‌اند.

سؤال ده: میزان موفقیت خود را تا چه حد وابسته به آموزش خویش در مؤسسات خصوصی میدانید؟

الف - بسیار زیاد، ب - زیاد، ج - کم، د - اصلاً مؤثر نمیدانم.
تنها ۲ درصد دانش‌آموزان اثر آموزش خویش را در مؤسسات خصوصی بسیار زیاد مؤثر دانسته و ۳ درصد آنها نیز اثر مؤسسات خصوصی را زیاد میدانند و ۱۶ درصد اثر مؤسسات خصوصی را کم و ۲۹ درصد نیز اصلاً مؤسسات خصوصی را مؤثر نمی‌دانند و ۵۰ درصد از ایشان نیز سؤال پاسخ نداده‌اند.

سؤال یازده: آیا موافقتی دارید که همه شاگردان با استعداد باید در یک مدرسه مشغول تحصیل باشند؟

الف - بلی، ب - برای پیشرفت مفید است، ج - مفید نیست، د - خیر.
در پاسخ باین سؤال ۴۷ درصد دانش‌آموزان ممتاز معتقدند که شاگردان با استعداد باید در یک مدرسه مشغول تحصیل باشند و ۳۱ درصد معتقدند اینکار برای پیشرفت دانش‌آموزان مفید است و فقط ۳ درصد آنها با اینکه دانش‌آموزان با استعداد در یک مدرسه مشغول تحصیل باشند مخالفند و ۱۹ درصد دانش‌آموزان نیز اظهار نموده‌اند که اینکار بهیچ وجه نباید صورت بگیرد.

سؤال دوازده: آیا در منزل خود اتاق مخصوص مطالعه دارید؟

الف - بلی، ب - ب، ج - خیر. ۶۲ درصد دانش‌آموزان ممتاز پاسخ داده‌اند که دارای اتاق مطالعه هستند و ۳۸ درصد از آنها نیز پاسخ داده‌اند که فاقد اتاق مخصوص مطالعه هستند. گرچه اکثریت دانش‌آموزان دارای اتاق مطالعه هستند ولی سی و هشت درصد فاقد اتاق مطالعه نیز قابل بحث و بررسی است.

سؤال سیزده: در شبانه روز چند ساعت مطالعه میکنید؟

الف - یک ساعت، ب - ۲ ساعت، ج - بیش از سه ساعت، د - ۴ ساعت و بیشتر. ۹ درصد از دانش‌آموزان ممتاز در شبانه روز ۱ ساعت مطالعه میکنند و ۳۳ درصد آنها ۲ ساعت و ۳۶ درصد بیش از ۳ ساعت و ۲۰ درصد آنها نیز بیش از ۴ ساعت مطالعه مینموده‌اند و ۲ درصد نیز از دادن پاسخ خودداری نموده‌اند و پانزدهم اکثریت دانش‌آموزان بیش از ۲ ساعت و بیشتر مطالعه میکنند.

سؤال چهارده - مایلید در آینده چه شغلی را انتخاب کنید؟ لطفاً بنویسید:

با توجه باینکه این سؤال باز بوده مشاغل بیشماری را ذکر نموده که ۱۴ درصد آنها شغل مهندسی را برای آینده خود در نظر داشته‌اند و ۱۲ درصد آنها نیز رشته‌های ریاضی را و ۱۴ درصد شغل دبیری و ۲ درصد شغل داروسازی و ۳ درصد استاد دانشگاهی را و ۳۱ درصد نیز شغل پزشکی، ۳ درصد دندانپزشکی، ۳ درصد شغل روانشناسی و ۲ درصد رشته الهیات و ۲ درصد رشته علوم سیاسی را انتخاب و ۱۴ درصد نیز به سؤال پاسخ نداده‌اند.

سؤال پانزده - چه مشکلاتی را مانع تحصیل خود میدانید؟

الف - کمبود درآمد والدین، ب - کمبود اتاق، ج - نحوه تدریس دبیران، د - همکلاسان. ۵ درصد از دانش آموزان ممتاز مشکل تحصیل خود را کمبود درآمد والدین میدانند و ۲۶ درصد آنها نحوه تدریس دبیران خویش را مانع تحصیل خویش دانسته و ۲۱ درصد آنها نیز وجود بعضی از همکلاسان خویش را مشکل خود دانسته و بمشکل کمبود اتاق هیچیک اشاره نموده اند، ۴۸ درصد نیز از دادن پاسخ خودداری نموده اند.

سؤال شانزده - آیا در رشته ای که تحصیل میکنید راضی هستید؟

الف - بلی، ب - مشکل است، ج - ساده است، د - خیر. از جمله مسائلی که در ادامه تحصیل مطرح است رضایت دانش آموز است که در پاسخ باین سؤال ۹۳ درصد دانش آموزان از رشته ای که در آن مشغول مطالعه بوده اند راضی هستند و هیچیک از آنها رشته درسی خویش را مشکل ندانسته و سه درصد نیز حتی رشته تحصیلی خود را ساده دانسته و ۳ درصد نیز از رشته تحصیلی خود راضی نیستند.

سؤال هفده - اوقات فراغت خود را چگونه میگذرانید؟

الف - ورزش (چند ساعت)، ب - کارهای هنری (چند ساعت)، ج - مطالعه کتابهای غیردرسی (چند ساعت)، د - سینما (چند ساعت)، ه - تلویزیون (چند ساعت). ۳۳ درصد پاسخ دهندگان اوقات فراغت خود را صرف ورزش مینموده اند (بدون ذکر ساعت)، ۱۶ درصد نیز به کارهای هنری میرداخته و ۵ درصد بمطالعه کتابهای غیردرسی، ۳ درصد به سینما میرفته و اوقات خود را در آنجا میگذرانند و ۴۳ درصد دانش آموزان نیز با ذکر ۲ ساعت در شبانه روز صرف تماشای تلویزیون میکرده اند.

سؤال هیجده - آیا در کدامیک از دروس خود ضعیف دارید؟

الف - ریاضی، ب - فیزیک، ج - شیمی، د - عربی، ه - زبان، و - هیچکدام، ۱۴ درصد پاسخ دهندگان خود را در درس ریاضی ضعیف دانسته اند، ۳ درصد در درس فیزیک، ۹ درصد در درس شیمی، ۳ درصد در درس عربی و ۱۴ درصد در درس زبان و ۵۵ درصد نیز خود را در هیچیک از دروس ضعیف نمیدانند.

سؤال نوزده - آیا تصور میکنید شاگرد با استعدادی هستید، یا پرکار؟

الف - با استعداد و پرکار هستم، ب - فقط با استعدادم، ج - پرکار هستم، د - متوسط هستم، ۲۹ درصد پاسخ داده اند که هم با استعداد و هم پرکار هستند، ۳۱ درصد پاسخ داده اند که فقط با استعدادند و ۷ درصد آنها معتقدند که فقط پرکارند و ۲۸ درصد از دانش آموزان نیز پاسخ داده اند که متوسط هستند و ۵ درصد نیز از دادن پاسخ باین سؤال خودداری نموده اند.

سؤال بیست - آیا برادران و خواهران شما نیز دانش آموز ممتاز هستند؟ (شاگرد اول

شده‌اند)، ۸۳ درصد دانش‌آموزان ممتاز این استان پاسخ داده‌اند که بین خواهران و برادرانشان نیز دانش‌آموز ممتاز وجود دارد و ۱۲ درصد نیز اظهار نموده‌اند که برادران و خواهران ممتازی ندارند و ۵ درصد نیز از دادن پاسخ بسؤال فوق خودداری نموده‌اند.

سؤال بیست و یک - برای بهبود مسابقات درسی و علمی چه پیشنهادی دارید؟
۵۳ درصد دانش‌آموزان طی این سؤال باز اظهار نموده‌اند که این قبیل مسابقات باید همه ساله برگزار شود.

۲۰ درصد آنها نسبت به تکثیر بهتر سؤالات اشاره داشته‌اند، ۲ درصد دانش‌آموزان نیز معتقدند که فقط مسابقات شامل دانش‌آموزان ممتاز نباشد و بقیه را نیز شامل شود، ۳ درصد دانش‌آموزان نیز معتقدند که سؤالات باید متناسب با میزان تدریس کتابها طرح شود، ۲ درصد از پاسخ دهندگان اظهار داشته بودند که باید از مردم جهت بهتر برگزاری اعطاء جوایز کمک گرفته شود، ۱۷ درصد آنها نیز از دادن پاسخ باین سؤال خودداری نموده‌اند.

نتیجه‌گیری

در زندگانی اجتماعی انسان، داشتن روابط سالم و مطبوع با دیگران یکی از مهمترین عوامل موفقیت است. و رقابت صحیح نیز میتواند پشتوانه مثبتی در کسب این موفقیت ایجاد کند، رقابت نقاط قوت و ضعف مسائل آموزشی، علمی، صنعتی و... را در جامعه مشخص میکند و عامل مهمی در تغییر و تحول اجتماعی بشمار میرود بسایند دانست که درصد بیشماری از دانش‌آموزان موفق در این تحقیق از خانواده‌ای بوده‌اند که والدین تحصیل کرده داشته و تعداد والدین بیسواد نسبت به بقیه بسیار اندک بوده است.

میتوان اظهار داشت که موفقیت دانش‌آموزان ممتاز در خانواده‌های کم‌اولاد نسبت به سایر خانواده‌ها بیشتر است در بین اعضای خانواده عده‌ای معتقدند فرزند چندم بودن نیز عامل موفقیت است که در این تحقیق نسبت موفقیت فرزندان اول خانواده به بقیه تا حدودی بیشتر بوده است.

کمک والدین به‌امر تحصیلی دانش‌آموزان عامل مثبتی است در موفقیت هرچه بیشتر دانش‌آموزان و این تحقیق مؤید همین مطلب بوده است.

از جمله مسائل مهم ما در زمینه اهداف آموزشی یکی هم نحوه تدریس است که باید مورد توجه بیشتر مسئولان قرار گیرد زیرا این امر را کمتر مورد توجه قرار میدهند و این تحقیق ثابت نموده است که بنظر ۸۶ درصد دانش‌آموزان ممتاز این تحقیق، عامل مهم موفقیت خود را نحوه روش تدریس دبیران خود میدانند. با توجه بداده‌های این تحقیق میتوان اظهار داشت که اکثریت دانش‌آموزان ممتاز معدل ۱۹ بیابالا در سالهای پنجم، سوم راهنمایی و ثلث دوم خود داشته‌اند و در

مرحله بعدی معدل آنها بین ۱۹ تا ۱۸/۵ بوده است.

در این تحقیق ما شاهد آن بوده‌ایم که برای دانش‌آموزان ممتاز نقش مؤسسات آموزشی خصوصی در موفقیت آنها درصد ناچیزی را شامل شده است.

پاسخ دهندگان باین تحقیق اکثراً اتاق مطالعه داشته ولی ۳۸ درصد آنها نیز فاقد اتاق مطالعه بوده که قابل ملاحظه می‌باشد. و اگر چنانچه بخواهیم امکانات اقتصادی را عامل موفقیت بدانیم بطور قطع چنین امری صددرصد نیست در این تحقیق دانستیم که میزان ساعات مطالعه دانش‌آموزان با موفقیت آنها رابطه مستقیم دارد بطوریکه اکثراً بیش از سه ساعت در شبانه‌روز مطالعه نموده‌اند.

گرایش شغلی این عده نشانگر آرمان و آرزوهای جوانان ما در آینده است و غالباً گرایش به پزشکی و رشته‌های وابسته و سپس مهندسی داشته و مشاغل دیگر در رده‌های بعد قرار دارند. مشکلات این دانش‌آموزان شامل، کمبود درآمد والدین، نحوه تدریس دبیران و وجود بعضی از همکلاسان ایشان بوده است. رضایت تحصیلی از جمله مسائل مهم اجتماعی، روانی دانش‌آموزان است که در سازگاری اجتماعی ایشان در آینده بسیار مفید است و ۹۳ درصد آنها از رشته تحصیلی خویش راضی بوده‌اند. گذراندن اوقات فراغت از جمله اهداف آموزشی در هر نظام است که از گذشته تا بحال و بویژه در دهه‌های اخیر مورد توجه صاحب‌نظران و مربیان برنامه‌ریزان آموزشی قرار گرفته است.

اطلاع از چگونگی گذراندن اوقات فراغت دانش‌آموزان ممتاز برای سایرین بویژه دانش‌آموزان متوسط و ضعیف می‌تواند سازنده و مفید باشد.

از جمله مواردی که در این تحقیق بایثبات رسیده است و بیش از حد باید بآن توجه نمود اینست که حتی دانش‌آموزان ممتاز نیز در بعضی از دروس خود نقاط ضعفی دارند که نشانگر محتوای غنی دروس آنها بویژه در دروس ریاضی، فیزیک، شیمی، عربی و زبان است. اگر باین مطلب دقت بیشتری کنیم متوجه خواهیم شد که چرا افت تحصیلی متأسفانه در کشور ما بیش از حد است، که تحقیق فعلی می‌تواند تا حدودی پاسخگوی این سؤال باشد. دانش‌آموزانی که در این تحقیق مورد پرسش قرار گرفته‌اند رویهم‌رفته خود را با استعداد و پرکار میدانند. و ۲۸ درصد آنها نیز هوش خود را در حد متوسط دانسته‌اند (البته چون موضوع بحث ما هوش نیست بیش از این باین قسمت اشاره نمیشود و باید به کتب روانشناسی مراجعه شود).

دانش‌آموزان ممتاز که در این تحقیق مورد پرسش قرار گرفته‌اند معتقدند که خواهران و برادران آنها نیز در دروسشان موفقیت لازم را کسب نموده و عبارت دیگر ممتاز بوده‌اند. از بین آنها ۸۳ درصد معتقد بوده‌اند که در خانواده آنها غیر از آنها خواهران و برادرانشان نیز شاگرد اول بوده‌اند.

- ۱ - رقابت صحیح و سالم آموزشی، فنی، علمی و... عامل مهمی در تغییر و دگرگونی اجتماعی در جهت پیشرفت فرهنگ مادی و معنوی و دست‌یابی به تکنولوژی جدید خواهد شد.
 - ۲ - با توجه باینکه دانش‌آموزان ممتاز نقاط قوت و ضعف مسائل آموزشی را بهتر و زودتر درک و بآن پی میبرند، توجه بنظریات آنها به محققان، مؤلفان، طراحان و برنامه‌ریزان آموزشی کمک و افزای در جهت پیاده نمودن اهداف تعلیم و تربیت خواهد نمود.
 - ۳ - یکی از عوامل مهم مورد اشاره دانش‌آموزان ممتاز در جهت کسب موفقیت را نحوهٔ روش تدریس دانسته‌اند، پیشنهاد میشود به بهترین روش تدریس در هر رشته توجه کافی شده و از تجارب دبیران موفق در تدریس مناسب برای سایر همکاران استفاده شود.
 - ۴ - اکثر دانش‌آموزان ممتاز از رشته تحصیلی خود رضایت کامل دارند و این رضایت، عامل روانی بسیار مناسبی در سازگاری آنها با زندگی در آینده خواهد بود. لذا میبایستی حتی المقدور برای بقیه نیز بتوان چنین رضایت خاطری را در نظر داشته و امکانات آنرا فراهم نمود.
 - ۵ - با توجه باینکه درصد قابل توجهی از دانش‌آموزان ممتاز از وضع اقتصادی مناسبی برخوردار نیستند باید شرایطی فراهم شود تا وضع اقتصادی خانواده اثر منفی در پیشرفت درسی دانش‌آموزان ممتاز نداشته باشد.
 - ۶ - امروزه اغلب نوجوانان و جوانان گرایش بمشاغل پردرآمد دارند و چون این قبیل مشاغل محدودیت فراوانی بدنبال دارد وظیفه دست‌اندرکاران و بویژه مؤلفین محترم است که اولیاء دانش‌آموزان و همچنین خود آنها را با واقعیت‌های وضع موجود و مطلوب جامعه آشنا نموده تا در آینده چنانچه در رشته‌های پردرآمد دانشگاهی موفق نشدند خود را مایوس و شکست خورده نپندارند. بلکه بدانند در بخشهای دیگر جامعه پذیرش دارند.
 - ۷ - توجه به میزان صرف وقت جهت مطالعه دانش‌آموزان ممتاز میتواند الگویی برای سایر دانش‌آموزان باشد و باید بقیه از میزان مطالعه این‌عده با اطلاع باشند تا در جهت مطالعه بیشتر خود اقدام کنند.
 - ۸ - در صورت احساس نیاز بچنین تحقیق و مواردی مشابه آن میبایستی امکانات لازم از قبیل نیروی انسانی و هزینه کافی فراهم نمود تا با تداوم آن به ارزش سنجی دقیق از مسائل آموزشی نیز پرداخت و برای آینده و اهداف تعلیم و تربیت از آن استفاده نمود.
- در پایان از برادر مرتضی امام جمعه‌زاده معاونت محترم آموزشی اداره کل آموزش و پرورش اصفهان که مشوق بنده در انجام این تحقیق بودند سپاسگزارم.

ومن ... التوفيق محمد شعبانی
دبیر دبیرستانهای اصفهان دیماه ۱۳۶۵

۱ - فصلنامه تعلیم و تربیت شماره اول سال ۱۳۶۴ صفحه ۸۴ از انتشارات وزارت آموزش و پرورش.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی